

Erfaringer fra indførelsen af en tilsvarende bestemmelse om psykisk vold i den danske straffelov

Den foreslåede kriminallovsbestemmelse om psykisk vold i nære relationer svarer til en bestemmelse i den danske straffelov¹, som blev indført i april 2019.

Kriminologerne Mie Mølbak og Caroline Skovgård Jørgensen har gennemført en undersøgelse² af straffelovsbestemmelsens anvendelse gennem de første knap 2 år efter bestemmelsens indførelse.

Undersøgelsen omfatter samtlige politianmeldte sager i den pågældende periode³. Det drejer sig om i alt 631 sager, hvoraf 430 var afsluttet. Af de afsluttede sager havde 32 ført til rejsning af tiltale. Ved domstolene blev 22 af de tiltalte frifundet, mens 10 blev fundet skyldige.

Anmeldelsestallet er overordentligt lavt set i forhold til udbredelsen af psykisk vold.

I Justitsministeriets Forskningskontors seneste offerundersøgelse anslås det således, at årligt 2, 5 % af den danske befolkning udsættes for psykisk vold.

De anmeldte er overvejende mænd, og de forurettede i anmeldelsessagerne er overvejende kvinder.

I hovedparten af anmeldelsessagerne (428 ud af i alt 631 sager) var den forurettede den anmeldtes partner / ekspartner. Sager, hvor forældre / stedforældre var anmeldt for psykisk vold mod børn var den næststørste kategori (140 ud af i alt 631 sager).

En tendens, der sås i anmeldelserne, var at anmeldelse for psykisk vold anvendes som ”våben” i samværskonflikter om fælles børn, hvor ekspartnere gensidigt anmelder hinanden for psykisk vold.

¹ § 243

² Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab – nr. 2/2022

³ Perioden fra 1. april 2019 til 4. februar 2021

398 ud af 430 anmeldelsessager førte ikke til rejsning af tiltale. I en del tilfælde må dette antages at skyldes, at det anmeldte forhold falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde, eksempelvis fordi der alene er tale om en enkeltstående episode.

Undersøgelsen belyser ikke, i hvilket omfang henlæggelser kan skyldes ressourcemæssige prioriteringer i politiet. En undersøgelse gennemført af den private organisation Danner viser imidlertid, at efterforskning af psykisk vold er op til 5 gange så tidskrævende som efterforskning af fysisk vold.

Ud af undersøgelsesperiodens 32 rejste tiltaler endte 22 sager med frifindelse.

Dette skyldtes i en forholdsvis stor del af sagerne, at retten ikke fandt den udviste adfærd omfattet af bestemmelsen om psykisk vold; i en del tilfælde fordi retten ikke fandt den udviste adfærd tilstrækkelig grov - i andre tilfælde fordi adfærden ikke havde stået på over en tilstrækkeligt lang periode.

Det må forventes, at anklagemyndighedens praksis, efterhånden som der tilvejebringes en domspraksis på området, tilpasses denne domspraksis, med den virkning at der rejses færre tiltaler, som ender med frifindelse.

I en ligeledes ret stor del af sagerne skyldtes frifindelsen, at bevisbyrden ikke var løftet.

I sager om psykisk vold vil der ofte ikke foreligge andre beviser end den forurettedes vidneudsagn, og sagen må så afgøres ud fra en vurdering af, hvor troværdigt henholdsvis den tiltalte og den forurettedes vidneudsagn fremstår.

Erfaringen fra sager om fysisk vold i parforhold er, at forurettede i en del sager trækker deres anmeldelse tilbage, benytter sig af deres ret til at nægte at afgive vidneudsagn for retten, eller ændrer den forklaring de har afgivet til politiet og vidner til fordel for tiltalte. Dette kan bl.a. skyldes, at den forurettede ikke ønsker den tiltalte straffet med de følger dette ville få ikke bare for den forurettede, men også for fælles børn og fælles økonomi.

16 af de personer, som blev frifundet for psykisk vold, blev dømt for andre lovovertrædelser mod samme forurettede.

Også i de 10 sager, hvori den tiltalte blev dømt for psykisk vold, var der samtidig rejst tiltale for andre lovovertrædelser mod samme forurettede.

I 9 af de 10 sager, hvori den tiltalte blev dømt for psykisk vold, blev tiltalte tillige dømt for andre lovovertrædelser. De to kriminologer bag undersøgelsen vurderer, at domfældelsen for psykisk vold i disse sager formentlig har haft begrænset betydning for den samlede strafudmåling.

De fremhæver i den forbindelse også, at adfærd, som udgør en overtrædelse af straffelovsbestemmelsen om psykisk vold, ofte samtidig vil udgøre en overtrædelse af andre bestemmelser, hvorved der bliver tale om en form for dobbeltkriminalisering.